

Administrativ motsegn – rutinar i VLFK

13.01.2021

Innhald

1. Innleiing.....	2
1.1 Administrativt delegeringsreglement	2
2 Formelle rammer for motsegn.....	3
2.1 Plan- og bygningslova.....	3
2.2 Rundskriv H-2/14 Retningslinjer for innsigelse i plansaker etter plan- og bygningsloven	4
2.3 Statlege planretningslinjer (SPR).....	5
2.4 Nasjonale forventingar til regional og kommunal planlegging 2019-2023	6
2.5 Nasjonale og vesentlige regionale interesser på miljøområdet	6
2.6 Nasjonale og vesentleg regionale interesser på folkehelseområdet.....	7
2.7 Handbok V744 Bruk av innsigelse i arealplanleggingen, Vegdirektoratet 2018.....	7
3 Avdeling for strategisk utvikling og digitalisering	7
Seksjon for plan, klima og folkehelse.....	7
4 Avdeling for kultur, idrett og inkludering.....	10
4.1 Seksjon for Kulturarv	10
4.2 Seksjon for Idrett og Friluftsliv	13
5 Avdeling for infrastruktur og veg	14
6 Avdeling for mobilitet og kollektiv	19
7 Avdeling for innovasjon og næringsutvikling	20
8 Handtering av administrativ motsegn i VLFK - praktiske rutinar	21
8.1 Prosess og dialog i plansaker – tidleg og tydeleg.....	21
8.2 Notat og fråsegn.....	21
8.3 Grunngeving	21
8.4 Standardtekstar	21
8.5 Fristar	22
8.6 Rapportering	22
9. Prosess etter motsegn.....	22
9.1 Trekkjing av motsegn	22
9.2 Dialog og mekling	22

1. Innleiing

Etter plan- og bygningslova (PBL) skal motsegnordninga sikre at overordna interesser vert ivaretatt og følgt tilstrekkeleg opp i kommunale planar. Når det er konflikt, vil motsegn hindre at planen kan vedtakast av kommunen. Dersom ikkje konflikten vert løyst i vidare prosess og mekling, vert planen tatt opp til sentral avgjerd i departementet. Motsegn er heimla i §5-4 i PBL , og kan fremjast i spørsmål som er av nasjonal eller vesentleg regional tyding. Rundskriv H-2/14 frå KMD handlar om retningslinjer for motsegn. I rundskrivet går ulike myndigheiter sine ansvarsområde fram og fylkeskommunane er gitt motsegnrett til følgjande område:

- Kulturminne-, kulturmiljø- og landskapsomsyn, friluftsliv, samordna areal- og transportplanlegging, kjøpesenter, regional plan eller planstrategi
- Barn og unges interesser
- Universell utforming
- Fylkesvegar
- Havbruksinteresser, akvakultur

I Reglement for folkevalde og delegering av 03.03.2020, Reglement for delegering etter særlov pkt. 41.Lov om planlegging og byggesaksbehandling av 27.06.2008 nr. 71 er fylkesrådmannen gitt mynde til fremje motsegn til tema i arealplanar som ikkje er av prinsipiell karakter, og som har vesentleg negativ verknad for myndeområda fylkeskommunen skal ivareta.

Fylkesrådmannen har mynde til å trekkje fremja motsegn når grunnlaget for motsegn ikkje lenger er til stades. I administrativt delegeringsreglement fastsett 14.01.2020 er administrativ delegering fastslått for saker som ikkje er av prinsipiell karakter. Mynde til motsegn er vidare delegert til fylkesdirektørane for Strategisk utvikling og digitalisering, Infrastruktur og veg, Kultur, idrett og inkludering samt Innovasjon og næring.

Kva er av ikkje prinsipiell karakter, men har vesentleg negativ verknad for myndeområda fylkeskommunen skal ivareta? Dette spørsmålet er vesentleg å sette rammer for, slik at praktiseringa i Vestland fylkeskommune vert mest mogleg føreseieleg og lik for dei ulike avdelingane. Grensegang mot politisk handsaming av motsegn må trekkjast opp. Det er også behov for fastsetting av rutinar for korleis administrativ motsegn skal handterast i sakshandsaminga.

Motsegn skal berre fremjast når ordinær dialog i plansaker ikkje har ført fram. I planprosessane skal det leggjast vekt på tidleg og tydelege innspel med informasjon om nasjonale og vesentleg regionale interesser. Hovudstrategien for VLFK er dialog og rettleiing i saker etter plan- og bygningslova.

1.1 Administrativt delegeringsreglement

41. Lov om planlegging og byggesaksbehandling §5-4

Fylkesutvalet har mynde til å fremje motsegn til forslag til kommuneplan, kommunedelplan, område- og detaljreguleringsplan.

Fylkesrådmannen har mynde til fremje motsegn til tema i arealplanar som ikkje er av prinsipiell karakter, og som har vesentleg negativ verknad for myndeområda fylkeskommunen skal ivareta.

Fylkesrådmannen har delegert myndet vidare til fylkesdirektør for strategisk utvikling og digitalisering, med vidaredelegering til plansjefen.

Fylkesrådmannen har delegert myndet vidare fylkesdirektør for infrastruktur og veg for motsegn som direkte gjeld veginteresser.

Fylkesrådmannen har delegert myndet vidare til fylkesdirektør for kultur, idrett og inkludering for motsegn som direkte gjeld kulturinteresser.

Fylkesrådmannen har delegert myndet vidare til fylkesdirektør for innovasjon og næring for motsegn som direkte gjeld næringsinteresser.

Fylkesrådmannen har mynde til å trekkje fremja motsegn når grunnlaget for motsegn ikkje lenger er til stades.

Den som har mynde til å fremje motsegn har òg mynde til å trekkje fremja motsegn.

2 Formelle rammer for motsegn

2.1 Plan- og bygningslova

PBL

Etter plan- og bygningslova (PBL) skal motsegsordninga sikre at overordna interesser vert ivaretatt og følgd tilstrekkeleg opp i kommunale planar. Når det er konflikt mellom ulike mynde, skal planane løftast opp til sentral avgjerd. Rammene for bruk av motsegn ligg i PBL i paragrafane:

§ 5-4 Myndighet til å fremme innsigelse til planforslag:

§5-5 Begrensning i adgangen til å fremme innsigelse

§5-6 Mekling og avgjørelse i departementet

§5-4 Myndighet til å fremme innsigelse til planforslag

Berørt statlig og regionalt organ kan fremme innsigelse til forslag til kommuneplanens arealdel og reguleringsplan i spørsmål som er av nasjonal eller vesentlig regional betydning, eller som av andre grunner er av vesentlig betydning for vedkommende organs saksområde.

Andre kommuner kan fremme innsigelse mot forslag til slike planer i spørsmål som er av vesentlig betydning for kommunens innbyggere, for næringslivet eller natur- eller kulturmiljøet i kommunen, eller for kommunens egen virksomhet eller planlegging.

Sametinget kan fremme innsigelse mot slike planer i spørsmål som er av vesentlig betydning for samisk kultur eller næringsutøvelse.

Dersom planforslaget er i strid med bestemmelser i loven, forskrift, statlig planretningslinje, statlig eller regional planbestemmelse, eller overordnet plan, kan det fremmes innsigelse.

Innsigelse skal fremmes så tidlig som mulig og senest innen den frist som er fastsatt for høringen av planforslaget. Innsigelse skal begrunnes. Innsigelse fra statlig og regionalt organ skal være begrunnet i vedtatte nasjonale eller regionale mål, rammer og retningslinjer.

§5-5 Begrensning i adgangen til å fremme innsigelse

...

Retten til å fremme innsigelse bortfaller dersom kravet til deltakelse i planprosessen etter § 3-2 tredje ledd ikke er oppfylt, forutsatt at planmyndigheten har oppfylt sin varslingsplikt og kravene til varsling for vedkommende plantype

§5-6 Mekling og avgjørelse i departementet

Finner kommunen ikke å kunne ta hensyn til innsigelsen, skal det ordinært foretas mekling mellom partene. Dersom enighet ikke oppnås, treffer kommunen planvedtak og sender planen og innsigelsen, med meklerens tilråding, til departementet. Departementet avgjør om innsigelsen skal tas til følge og planen endres.

2.2 Rundskriv H-2/14 Retningslinjer for innsigelse i plansaker etter plan- og bygningsloven

[H-2/14 Retningslinjer for innsigelse i plansaker etter plan- og bygningsloven - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/H-2/14-Retningslinjer-for-innsigelse-i-plansaker-etter-plan-og-bygningsloven)

Rundskrivet tar for seg motsegnordninga, myndighetene si rolle, handsaming i kommunane, mekling og oversending til departementet. Kommunal- og moderniseringsdepartementet framhevar følgjande punkt for å få ein god plan- og motsegnspraksis:

- Nasjonale, vesentlege regionale og andre interesser av vesentleg verknad som kan gje grunnlag for motsegn skal komme fram så tidleg som mogleg i planprosessen.
- Det skal leggjast vekt på tidleg medverknad og god dialog i oppstarts- og planleggingsfasen, med vekt på å avklare konflikhtar og planfaglege eller juridiske feil før høyring og offentlig ettersyn av planen.
- Eventuell motsegn til planforslaget skal fremjast innan høyringsfristen, berre når det er naudsynt og skal alltid grunnjevast.
- Fylkesmannen og fylkeskommunen skal bidra til at motstridande motsegner vert samordna der det er mogleg.

Det går fram av rundskrivet under Innsigelsesmyndighetens roller at: *Det er opp til vedkommende fylkeskommune, annan berørt kommune eller statlige fagorgan å avgjøre hvilke interesser som er så vesentlege at det bør føre til innsigelse og eventuelt avgjørelse i departementet. I og med at innsigelse er fylkeskommunenes og statlige organers virkemiddel for å sikre oppfølging av nasjonal og regional politikk, bør det så langt som mulig bare være viktige konfliktsaker som kommer til avgjørelse sentralt. Innsigelse skal ikke benyttes som et virkemiddel bare for å komme i dialog med kommunen, men kun dersom det er et klart og reelt grunnlag for innsigelse.*

Under overskrifta *Effektiv planprosess, medvirkning og samordning, regionalt planforum* går det fram at ved fråsegner til planprogram skal det gå fram at planen kan komme i konflikt med nasjonale eller viktige regionale omsyn. Sjølv om innspel skal gjevast så tidleg som mogleg, skal motsegn fremjast i samband med høyringa av planforslaget og før høyringsfristen går ut. Det er gjensidig plikt for kommunar og sektormyndigheiter å ta kontakt, informere og samarbeide i heile planprosessen.

Krav om grunngeving

Siste ledd i PBL §5-4 tydeleggjer krav om grunngeving. Motsegn skal vere forankra i og grunngett ut frå vedtekne nasjonale eller regionale mål, rammer og retningslinjer. Det kan for eksempel vere gitt viktige føringar i lover, stortingsmeldingar, statlege planføresegner, statlege planretningslinjer, regionale planer og rundskriv. Motsegna må være knytt til innhaldet i planforslaget og ha vesentleg verknad for myndigheita sitt saksområde. Det må gå tydeleg fram av grunngevinga kva for regional eller nasjonal interesse motsegna er grunngett i. Det er ikkje tilstrekkeleg som grunngeving for motsegn berre å vise til generelle nasjonale eller regionale føringar som er nedfelt i overordna

dokument. I tillegg må det gjerast ei konkret vurdering av den aktuelle planen, og det må gå fram og utdjupast i grunngevinga kva for konkrete tilhøve i saka som gjer det naudsynt å fremje motsegn.

Motsegna kan rette seg mot arealformål, omsynssoner med rettsverknad og planføresegner i kommuneplanens arealdel og reguleringsplan. Motsegna kan gjelde innhaldet i planen eller formelle forhold, for eksempel utforming av ei planføresegn, lovlegheit av eit arealformål, eller at det er manglande eller mangelfull skildring og konsekvensutgreiing. Motsegner knytt til reint formelle forhold må avgrensast til dei tilfelle der dette kan ha reelle følger for innhaldet i planen.

Oversikt over myndigheiter med motsegnskompentanse i plansaker er lagt ved rundskrivet. For Fylkeskommunane går følgjande fram:

- Kulturminne-, kulturmiljø- og landskapsomsyn, friluftsliv, samordna areal- og transportplanlegging, kjøpesenter, regional plan eller planstrategi (KLD/KMD)
- Barn og unges interesser (BLD/KD)
- Universell utforming (BLD)
- Fylkesveggar (SD)
- Havbruksinteresser, akvakultur (NFD)

(Ansvarleg departement står i parantes)

Vestland fylkeskommune har ei rekkje regionale planar gjennom vedtak i Hordaland og Sogn og Fjordane. Oversikt over desse går fram av vedtatt Utviklingsplan for Vestland. Mål og retningslinjer for planlegging i desse planane vil gje motsegnrett. Regionale planføresegner har i tillegg direkte rettsverknad. I VLFK er det vedtatt regionale føresegner knytt til handel i både Sogn og Fjordane og Hordaland. Dei konkrete planane vil gå fram under den aktuelle avdelinga.

2.3 Statlege planretningslinjer (SPR)

Som det går fram av plan- og bygningslova §5-4, 4- ledd:

Dersom planforslaget er i strid med bestemmelser i loven, forskrift, statlig planretningslinje, statlig eller regional planbestemmelse, eller overordnet plan, kan det fremmes innsigelse.

Statlege planretningslinjer er brukt for å konkretisere dei nasjonale forventningane til planlegginga og markere nasjonal politikk på viktige områder. Følgjande statlege planretningslinjer er vedtatt:

- Statlege planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpassing (2018)
[SPR Klima og energiplanlegging og klimatilpassing](#)
- Statlege planretningslinjer for samordna bustad-, areal- og transportplanlegging (2014)
[SPR Samordna bustad-, areal- og transportplanlegging](#)
- Statlege planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsona langs sjøen (2011)
[SPR Strandsona](#)
- Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser (1995)
[RPR Barn og unge](#)
- Rikspolitiske retningslinjer for verna vassdrag (1994)
[RPR Verna vassdrag](#)

2.4 Nasjonale forventingar til regional og kommunal planlegging 2019-2023

Regjeringa skal kvart fjerde år leggje fram nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging for å fremje ei berekraftig utvikling i heile landet. Det går fram av plan- og bygningslova § 6-1. Dei nasjonale forventningane skal følgjast opp i arbeidet med planstrategiar og planar i fylkeskommunane og kommunane og ligg til grunn for dei statlege myndigheitene sin medverknad i planlegginga.

Det går fram av innleiinga til dei nasjonale forventningane at regjeringa vil formidle den nasjonale prioriterte politikken på ein tydeleg måte, slik at planlegginga i fylkeskommunar og kommunar kan skje effektivt og til beste for innbyggjarar i heile landet. Samtidig styrkjer regjeringa det lokale sjølvstyret i planlegginga. Det betyr at fylkeskommunane og kommunane får auka ansvar for å sikre nasjonale og viktige regionale interesser. Regjeringa ønskjer at regional og lokal samfunns- og arealplanlegging skal vere basert på open dialog mellom alle partar, der også staten deltek.

Under overskrifta *Planlegging som verktøy for heilskapleg og berekraftig utvikling* går det fram at det berre skal fremjast motsegn når det er nødvendig for å sikre nasjonale og viktige regionale interesser, der tidleg dialog og interesseavveging ikkje har ført fram.

2.5 Nasjonale og vesentlege regionale interesser på miljøområdet

Rundskriv T-2/16

Rundskrivet skal bidra til meir einskapleg forvaltingspraksis og gje auka føreseielegheit for kommunal arealplanlegging. Her går fram spørsmål på klima- og miljøområdet som skal vurderast i samband med utlegging av nye område. For planar med krav til KU går utgreiingskrava fram av KU-forskrift og eigne rettleiarar og skal fastsetjast i planprogram. Dersom dette ikkje er følgt opp i plan, gir det grunnlag for å vurdere motsegn.

Det er gitt følgjande prinsipp og kriteria for om det bør fremjast motsegn:

- a) Vurdering av om miljøverdiane er av nasjonal eller vesentleg regional verdi eller av andre grunnar av vesentleg tyding.
- b) Planforslaget sin konsekvens for miljøverdiane
- c) Tiltaket sin samfunnsmessige nytte
- d) Moglegheiter for alternative løysingar og avbøtande tiltak
- e) Samla vurdering av fordelar og ulemper

Det er sett opp 13 tema i rundskrivet, men opplistinga er ikkje uttømmende. Fylkeskommunen har ikkje motsegnrett til alle tema, men følgjande er aktuelle:

- Klima
- Klimatilpassing
- Vassmiljøkvalitet
- Kulturminne og kulturmiljø
- Kulturhistoriske verdiar og naturmangfaldverdiar knytt til landskap
- Friluftsliv
- Strandsone langs sjø og vassdrag

2.6 Nasjonale og vesentleg regionale interesser på folkehelseområdet

Det er gitt følgjande prinsipp og kriteria for om det bør fremjast motsegn:

- a) Vurdering av om folkehelseomsyn er av nasjonal eller vesentleg regional tyding
- b) Førre var-prinsippet
- c) Planforslagets konsekvens for folkehelsa
- d) Korleis ivaretar planforslaget utjamning av kvalitet i fysiske omgjevnader
- e) Medverknad
- f) Tiltaket sin samfunnsmessige nytte
- g) Moglegheit for alternative løysingar og avbøtande tiltak
- h) Samla vurdering av fordelar og ulemper

Følgjande tema er sett opp i brevet som aktuelle for vurdering av motsegn. Lista er ikkje uttømande.

- Bu-kvalitet og universell utforming
- Barn og unge
- Lokal sosial berekraft
- Fysisk aktivitet

2.7 Handbok V744 Bruk av innsigelse i arealplanleggingen, Vegdirektoratet 2018

[Håndbok V744](#)

Handboka er utarbeidd for Statens vegvesen før regionreforma. Den er likevel relevant for fylkeskommunen som regional vegstyresmakt. I handboka er forvaltaransvaret til fylkeskommunen som regional vegstyresmakt omtalt særleg i kapittel 4. Nokre tema under sektoransvaret som er omtalt kapittel 5 vil fylkeskommunen også ha eit ansvar for å følgje opp.

3 Avdeling for strategisk utvikling og digitalisering

Seksjon for plan, klima og folkehelse

Seksjonen har følgjande ansvarsområde innan planlegging:

Regionale planar, regional planstrategi og koordineringsansvar for fråsegner til kommunale planar.

Relevante motsegnstema frå T-2/16 og H-2/14: Klima, Klimatilpassing, Folkehelse, Universell utforming, Barn og unges interesser, Samordna areal- og transportplanlegging, Strandsone og Landskap.

Dei vedtekne regionale planane i Sogn og Fjordane og Hordaland gjeld inntil dei vert erstatta av nye.

Følgjande regionale planar er arealretta, med retningslinjer for planlegging og kan være aktuelle i høve til motsegn:

- Regional plan for attraktive senter i Hordaland med regional føresegn om handel
- Handelsføresegn for Sogn og Fjordane med retningslinjer
- Regional areal- og transportplan for Bergensområdet
- Regional areal- og transportplan for Haugalandet med regional føresegn om arealbruk
- Regional kystsoneplan for Sunnhordland og ytre Hardanger

- Regional plan for Nordfjella
- Regional plan for Hardangervidda
- Regional plan for Ottadalsområdet
- Regional plan for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Setesdal Austhei
- Regional plan for vassforvaltning for Sogn og Fjordane vassregion
- Regional plan for vassregion Hordaland
- Klimaplan for Hordaland
- Regional plan for klimaomstilling Sogn og fjordane
- Regional plan for folkehelse Hordaland

Aktuelt for administrativ motsegn:

Kva er av ikkje prinsipiell karakter, men likevel har vesentleg negativ verknad for myndeområda fylkeskommunen skal ivareta?

Dei regionale føresegnene for handel er juridisk bindande for både kommunar og einskildpersonar. Tiltak kan ikkje gjennomførast i strid med føresegnene. Samtykke til handel i strid med føresegnene må handsamast av Fylkesutvalet. Planar med avvikande storleiksavgrensing i høve til grensene i regional føresegn og type handel i høve til uttømande liste for unntaksvarar er døme på ikkje-prinsipiell karakter, men som likevel har vesentleg negativ verknad for myndeområda fylkeskommunen skal ivareta. Planar som ikkje følgjer opp føresegnene bør kunne handsamast administrativt dersom dei ikkje er av prinsipiell tyding.

Arealretta retningslinjer i dei vedtatte planane kan være aktuelle for administrativ motsegn. Desse er politisk vedtatt og dermed ikkje av prinsipiell karakter.

Folkehelse og universell utforming

Regional plan for folkehelse i Hordaland har retningslinjer for arealbruk, mellom anna om universell utforming.

Pkt 1.3 i retningslinjene heiter *Ved planlegging av sentrumsområde i byar og tettstader skal omsyn til universell utforming leggjast til grunn.*

Mange kommunar har føresegner om UU i arealdelen til kommuneplanen også, likevel vert dette omsynet oversett i reguleringsplanar. Som del av pådrivar-ansvaret for UU bør administrasjonen ha høve til adm motsegn når UU ikkje er følgt opp i planane.

Barn og unge

Etter RPR for barn og unges interesser skal fylkeskommunen og fylkesmannen, der det er naudsynt for å ivareta føremålet, gi fråsegn og eventuelt framsette motsegn til kommuneplan og reguleringsplan. Det kan difor være aktuelt for SUD å fremje adm motsegn til planar som ikkje ivaretar leikeareal for barn.

I RPR pkt 5. Krav til fysisk utforming går det fram følgjande:

a. *Arealer og anlegg som skal brukas av barn og unge skal være sikret mot forurensning, støy, trafikkfare og annen helsefare.*

b. *I nærmiljøet skal det finnes arealer hvor barn kan utfolde seg og skape sitt eget lekemiljø. Dette forutsetter blant annet at arealene:*

- er store nok og egner seg for lek og opphold
- gir muligheter for ulike typer lek på ulike årstider
- kan brukas av ulike aldersgrupper, og gir muligheter for samhandling mellom barn, unge og voksne.

c. Kommunene skal avsette tilstrekkelige, store nok og egnet areal til barnehager.

d. Ved omdisponering av arealer som i planer er avsatt til fellesareal eller friområde som er i bruk eller er egnet for lek, skal det skaffes fullverdig erstatning. Erstatning skal også skaffes ved utbygging eller omdisponering av uregulert areal som barn bruker som lekeareal, eller dersom omdisponering av areal egnet for lek fører til at de hensyn som er nevnt i punkt b ovenfor, for å møte dagens eller framtidens behov ikke blir oppfylt.

Mangelfull skildring eller konsekvensutgreiing

Etter T-2/16 vil manglar i kunnskapsgrunnlaget for arealplanar kunne gi grunnlag for motsegn. Når planar har mangelfull skildring eller konsekvensutgreiing bør det kunne fremjast adm motsegn når saka kan gi vesentleg negativ verknad for det aktuelle fagområde fylkeskommunen har ansvar for. Innafor SUD kan dette til dømes være i høve til handelsanalysar som er eit krav i dei regionale føresegnene, men også i høve til andre fagtema som fylkeskommunen har ansvar for; klima, klimatilpassing, samordna areal- og transportplanlegging, strandsona, barn og unge, folkehelse, UU.

Klima og klimatilpassing

Etter Rundskriv T-2/16 Nasjonale og vesentlige regionale interesser på miljøområdet skal motsegn vurderast ved avvik frå *Statlege planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpassing i kommunene og Statlege planretningslinjer for bolig, areal og transportplanlegging*.

1. Forhold som kan gi grunnlag for motsegn frå *Statlege planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpassing i kommunane* kan være:

- At kommunen ikkje har innarbeidd tiltak eller verkemiddel for å redusere utslepp av klimagassar, ivareta klimatilpassing som omsyn, eller tiltak for meir effektiv energibruk og miljøvenleg energiomlegging, i sine arealplanar.

- Vesentlege manglar i innhald i arealplan som omhandlar klima- og energispørsmål, jf. *Statlege planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpassing*.

2. Forhold som kan gi grunnlag for motsegn frå *Statlege planretningslinjer for bolig, areal og transportplanlegging* kan vere:

- At utbyggingsmønstre og transportsystem ikkje fremjar kompakte byer og tettstader med korte avstandar mellom ulike gjeremål.
- At det i by- og tettstadsområde ikkje er lagt særleg vekt på høg arealutnytting, fortetting og transformasjon.
- At potensialet for fortetting og transformasjon ikkje er utnytta før nye utbyggingsområde vert tatt i bruk.
- At nye utbyggingsområde ikkje vert styrt mot sentrumsnære område.
- At infrastruktur og framcome for kollektivtrafikken ikkje er prioritert i planlegginga.
- At planlegginga ikkje bidrar til å styrke sykkel og gange som transportform.
- At det i kommuneplanar og reguleringsplanar ikkje er sett rammer for utbyggingsmønstre og transportsystem i tråd med retningslinjene.
- At det ikkje er utgreidd om behovet for økt transportkapasitet kan dekkjast gjennom eit effektivt kollektivtilbod og betre tilrettelegging for sykkel og gange.

Motsegn skal også vurderast dersom målet om at persontransportveksten i byområda skal takast med kollektivtransport, sykkel og gange ikkje er lagt til grunn, jf. Stortingets klimaforlik frå 2012 og måla i Nasjonal transportplan 2018-2029 figur 3.1 Målstrukturen for transportsektoren.

Klimaplan for Hordaland og Areal- og transportplan for Bergensområdet har retningslinjer for planlegging innafor klima som kan gje grunnlag for motsegn dersom dei ikkje er ivaretatt i kommunal planlegging.

Strandsone langs sjø og vassdrag

Etter T-2/16 skal motsegn vurderast når planforslaget :

- Vil komme i konflikt med dei omsyn som Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen legg til grunn.
- Ikkje har tatt særleg omsyn til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser (jf. plan- og bygningsloven § 1-8, første ledd) langs sjø og vassdrag.

4 Avdeling for kultur, idrett og inkludering

4.1 Seksjon for Kulturarv

Kulturminnevernet i Noreg er 3 delt, Klima- og miljødepartementet har det overordna ansvaret for forvaltninga av kulturminne og kulturmiljø. Riksantikvaren har som direktorat ansvar for å iverksette og gje grunnlag for regjeringa sin politikk på feltet. Riksantikvaren har også eit sjølvstendig fredings-, motsegn- og klagemynde. Fylkeskommunen er forvaltningsstyresmakt definert etter «Lov om kulturminne [kulturminnelova]» og er nærmare definert i ny «*Forskrift om fastsetting av myndighet mv. etter kulturminneloven*», ansvarsforskrifta, som trådte i kraft 1. januar 2020. Vestland fylkeskommune har fått eit større ansvarsområde. Fylkeskommunen har fått fleire arbeidsoppgåver frå Riksantikvaren og har i dag forvaltningsansvaret for de fleste arkeologiske kulturminne som er freda, freda og verna fartøy, fleire teknisk-industrielle kulturminne, ikkje-kyrkjelege bygg frå mellomalderen, i tillegg kjem forvaltningsansvar over ein del av dei statleg eigde bygningane og anlegga som er freda (Statens kulturhistoriske eigedomar).

Utanom PBL og Rundskriv T-2/16 har seksjon for Kulturarv sitt ansvarsområde definert gjennom lover, forskrift og rettleiar.

- [Lov om kulturminne\[kulturminneloven\]](#)
- [Forskrift om fastsetting av myndighet mv. etter kulturminneloven, ansvarsforskrifta](#)
- [Veileder til ny ansvarsforskrift til kulturminneloven](#)

Seksjon for Kulturarv viser spesifikt til KML § 1:

§ 1.Lovens formål.

«Kulturminner og kulturmiljøer med deres egenart og variasjon skal vernes både som del av vår kulturarv og identitet og som ledd i en helhetlig miljø- og ressursforvaltning.

Det er et nasjonalt ansvar å ivareta disse ressurser som vitenskapelig kildemateriale og som varig grunnlag for nålevende og fremtidige generasjoners opplevelse, selvforståelse, trivsel og virksomhet.

Når det etter annen lov treffes vedtak som påvirker kulturminneressursene, skal det legges vekt på denne lovs formål»

Det er i Rundskriv T2-16 (revidert 19.10.2019) Klima- og miljødepartementet gjev regionalt mynde ei presisering av grunnlag for og høve til motsegn. Med forvaltningsansvar har fylkeskommunen det administrative ansvaret for å vera tidleg og tydleg i planprosessane. Fylkeskommunen skal slik sjå til at kulturminneverdiar innanfor ansvarsområda er i tråd med gjeldande lovverk, nasjonale forskrifter og regionale planar.

Viss faglege tilråding om motsegn på bakgrunn av konflikt med nasjonale kulturminneinteresser ikkje vert fylgt opp av politiske organ skal fylkeskommunen, jf. underretningsplikta i Forskrift om fastsetting av myndighet mv. etter kulturminnelova § 7-3, sende slike saker uavkorta til Riksantikvaren, som på sjølvstendig grunnlag kan fremja motsegn for å ivareta vesentlege regionale eller nasjonale verdiar. Riksantikvaren tek då over fylkeskommunen si rolle som kulturminnemynde i saka, inkludert skjønnsutøvinga i det planfaglege, vidare dialog med kommunen og eventuell mekling hjå Fylkesmannen i Vestland.

Regionale planar

Vestland fylkeskommune skal i tillegg til nasjonale føringar på vurdering og prosess også handtere ulike sett av regionale planar. I dag gjeld dei vedtekne regionale planane i frå dei gamle fylka. Inntil nye felles planar er på plass skal kulturminneverdiar og vektast opp i mot følgjande regionale planar:

- Regional plan for kultur – kultur for alle 2019-2027, gjeld for Sogn og Fjordane
- Regional kulturplan for Hordaland 2015-2025
- Fylkesdelplan for arealbruk - sjekklister (2002), gjeld Sogn og Fjordane
- Regional kystsoneplan for Sunnhordaland og ytre Hardanger (stadfesta 2020), Hordaland

Rundskriv T-2/16 Nasjonale og vesentlige regionale interesser på miljøområdet- klargjøring av miljøforvaltningens innsigelsespraksis

For å bidra til meir heilskapleg forvaltningspraksis og gjere det meir føreseieleg for kommunal arealplanlegging, klargjer dette rundskrivet kva som er spørsmål av nasjonal og vesentleg regional verdi eller som av andre grunnar er vesentleg på klima- og miljøområdet. Rundskrivet skal leggast til grunn for motsegn frå miljøforvaltinga og samstundes gjere det meir føreseieleg kva klima- og miljøomsyn som staten meiner skal takast vare på i den kommunale arealplanlegginga.

Kulturminne og kulturmiljø

Motsegn skal vurderast når foreslått ny arealbruk i planforslaget vil komme i konflikt med:

- Kulturminne/ kulturmiljø som er freda eller foreslått freda etter kulturminnelova.
- Særskilt vurderte kulturminne og kulturmiljø:
 - Listeførte tekniske og industrielle anlegg
 - Listeførte kyrkjer
 - Verdsarvområda Bryggen i Bergen og Urnes stavkyrkje.
- Kulturminne som enda ikkje er vurdert å ha nasjonal eller vesentleg regional verdi, men som kan ha det.

Fagleg skjøn og kulturminnepolitiske mål og føringar vert lagt til grunn for vurdering av dei kulturminne som enno ikkje er vurdert med omsyn til interesse eller verdi. Her vert dei kulturminnefaglege kriteria lagt til grunn for utøving av fagleg skjønn. Mellom desse er:

- Kulturminne av særleg verdi knytt til landets kultur- og arkitekturhistorie, viktige nasjonale hendingar eller historiske fasar.
- Kulturminne som er unike kjelder til historia
- Bygningar av særleg stor arkitektonisk verdi
- Kulturminne som er har særleg verdi for samisk urbefolkning eller nasjonale minoritetar.

I tillegg til desse kriteria kan tema som tidsjupe og alder vektleggast, likeins kulturminnet sin monumentalitet og bevaringsgrad.

Kulturhistoriske verdier og naturmangfaldsverdier knytt til landskap

Motsegn skal vurderast når planforslaget vil komme i konflikt med:

- Verdsarvområde (Vestnorsk fjordlandskap – Nærøyfjorden).
- Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse (KULA), jf. kartlagd i Askeladden.
- Nasjonale kulturhistoriske bymiljø, jf. NB!registeret.
- Heilskaplege kulturlandskap av nasjonal eller vesentleg regional interesse, som utvalde kulturlandskap i jordbruket, jf. Naturbase.
- Landskap kartlagt etter NiN av nasjonal eller vesentleg regional verdi, der slik verdisetting ligg føre.
- Landskap der dei samla kulturhistoriske verdiane og naturmangfaldverdiane vert vurdert å utgjere ein miljøverdi av nasjonal eller vesentleg regional interesse.

Administrativ vs. prinsipiell motsegn

Rundskriv T- 2/16 tek for seg prinsipp og kriterium i samband med vurdering om det bør reisast motsegn, sjå 2. a-d. Det som ligg til grunn for vektinga som vert presentert under er Regjeringa si klargjering av miljøforvaltinga si motsegnspraksis.

Administrativ motsegn

- Kunnskapsbasert og grunngevrne vurderingar ut frå vedtekne nasjonale og regionale mål, rammer og retningslinjer og som er komme til uttrykk i statlege styringsdokument som lover, stortingsmeldingar eller proposisjonar, forskrift, rundskriv, statlege planretningslinjer, regionale planbestemmingar, regionale planar eller overordna planar. For tematisk gjennomgang, sjå også rundskriv T-2/16, kap. 3.8. og 3.9.
- Der det føreligg konkrete kunnskapskrav i lov, forskrift eller retningslinjer og det er reelt sannsynleg at tiltaka fører til negative konsekvensar for nasjonale eller vesentlege regionale miljøverdier.
- I dei tilfelle er det finst høve til å justere eller endre tiltaket eller der det finst alternative løysingar eller lokalisering.
- Der fylkeskommunen har bidrege tidleg i planprosessen med råd og eksisterande kunnskap om kulturminne og kulturlandskapsverdier og der planframlegg er fremja utan tilstrekkeleg omsyn i forhold til kulturminne og kulturlandskap
- Der fylkeskommunen tidleg i planprosessen presiserer at det må føreligg ein kulturminnedokumentasjon i samband med fremja plan, jf. KU.

Det må gjerast ei vurdering av dei konkrete negative verknadane. Konsekvensane må vere av ein slik karakter at motsegn er naudsynt for å ta vare på miljøverdiane. Dei negative verknadane kan skuldast tiltaket åleine eller tiltaket saman med andre påverknadsfaktorar som samla sett tilseier at motsegn er naudsynt.

Viss ikkje kulturminneverdiane og kulturlandskapsverdiane er tilstrekkeleg opplyst i saka, jf. KU og ROS-analyse, er det grunnlag for administrativ motsegn.

Fylkeskommunen kan fremje administrativ motsegn grunna tekniske feil og manglar. Til dømes ved feil i plankart eller der det er lagt ut arealføremål som er i strid med verneføremål (freda/automatisk freda/spesialområde bevaring/H570).

Prinsipiell motsegn

- I dei tilfelle der ei tilsynelatande mindre sak kan reise viktige prinsipielle spørsmål og løysinga kan ha presedens.
- Der fylkeskommunen har bidrege tidleg i planprosessen med råd og eksisterande kunnskap om kulturminne og kulturlandskapsverdiar og der planframlegg er fremja utan tilstrekkeleg omsyn i forhold til kulturminne og kulturlandskap.
- Der tiltaka i ein plan går ut over kulturminne- og miljøomsyn og der tiltaka er vurdert som mindre samfunnsnyttig.
- Til planar der omsyna til kulturminne og kulturlandskap ikkje er avklart på ein tilfredsstillande måte, sjølv om det er nemnt at tiltaka har stor samfunnsmessig nytte.

Ei forsvarleg avveging mellom miljøverdiar og anna samfunnsnytte føresett at dei ulike omsyna er godt skildra, konkretisert og dokumentert i planframlegget, jf. KU.

Fylkeskommunen handsamar motsegna politisk viss kulturminne / kulturmiljø vert indirekte råka av planen.

4.2 Seksjon for Idrett og Friluftsliv

Etter T-2/16 skal motsegn vurderast når planforslaget vil komme i konflikt med:

- Område verdsett som svært viktig eller viktig friluftslivsområde i medhald av Miljødirektoratets rettleiar M98-2013.
- Andre område som er vurdert til å ha nasjonal eller viktig regional betydning som friluftslivsområde.
- Statleg sikra friluftsområde

5 Avdeling for infrastruktur og veg

Som regional vegstyresmakt og vegeigar har fylkeskommunen ei plikt til å delta i planprosessane som vedkjem vårt ansvarsområde og fagfelt (pbl § 3-2 og § 5-1). Vi deltar med rettleiing og faglege råd undervegs i planprosessane, og vi gir uttale til plansaker ved oppstart og ved offentleg ettersyn. Vi har ansvar for at føringar i Nasjonal transportplan (NTP), statlege planretningsliner for samordna bustad-, areal- og transportplanlegging og fylkeskommunen sine regionale areal- og transportpolitiske føringar blir tatt høgde for i planlegginga. Gjennom å delta tidleg i planprosessane skal Vestland fylkeskommune bidra til at ein kjem fram til gode løysningar basert på faglege råd.

Det overordna målet knytt til trafikktryggleik er nullvisjonen vedtatt i Stortinget i 2002:

Null drepne og hardt skadde i trafikken

Bakgrunn for kapittel 5 om administrativ motsegn og ansvaret til avdeling for infrastruktur og veg

Handbok V744 *Bruk av innsigelse i arealplanleggingen* er ein rettleiar som vart laga i Vegdirektoratet i 2018, før regionreforma. I denne er forvaltaransvaret til fylkeskommunen som regional vegstyresmakt omtalt særleg i kapittel 4. Nokre tema under sektoransvaret som er omtalt kapittel 5 vil fylkeskommunen også ha eit ansvar for å følgje opp. Tema som er omtalt i dette kapittelet er henta frå denne handboka. Vi har omformulert og presisert dette til bruk i Vestland fylkeskommune. Handbok V744 er under revisjon og Statens vegvesen reknar med å ha oppdatert handbok på plass til sommaren 2021.

Fylkeskommunen si rolle som forvaltar og vegstyresmakt

Fylkeskommunen er regional vegstyresmakt og forvaltar og eig fylkesvegnettet i fylket. Hovudfokuset i vårt arbeid er trafikktryggleik, framkomst for alle trafikantgrupper og drift og vedlikehald. I handbok V 744 s. 6 står dette formulert slik:

Ansvaret som forvalter er knyttet til alt som har med drift, vedlikehold og utvikling av riks- og fylkesvegane. Som faglig sektormyndighet for vegtransport har Statens vegvesen ansvar for at nasjonal politikk følges opp i hele det samlede vegtransportsystemet, både statlige, fylkeskommunale og kommunalt eide veger, gater og løsninger for gående og syklende.

Vidare står det følgjande noko som er blitt ein realitet i dag, etter at regionreforma har endra på strukturane og rollene i plansaker:

(...) vil rollene som forvalter og som sektormyndighet ofte overlappe (..)

Fylkeskommunen har ei rolle som inneberer både forvaltarperspektivet og dei tema som Vegvesenet var sektormynde for. Mellom anna har Statens vegvesen signalisert at dei vil i liten grad gje uttalar til

trafikktryggleik knytt til fylkesvegar. Dette ansvaret må fylkeskommunen ta sjølv. I det vidare har vi omtalt kva dette tyder for Vestland fylkeskommune si handsaming av plansaker etter regionreformen.

Medverknad og ansvar i plansaker

Avdeling for infrastruktur og veg (INV), eining for forvaltning Vestland og eining for forvaltning Bergensområdet, handsamar plansaker innan vårt fagområde. Våre innspel blir samordna med innspel frå andre avdelingar i fylkeskommunen av avdeling for strategisk utvikling og digitalisering (SUD). Det er SUD som sender felles brev frå fylkeskommunen.

Fylkeskommunen har eit mål om å unngå motsegn. Vi ønskjer derfor dialog i planarbeidet. Vi ser at særleg tema knytt til tekniske løysingar for veganlegg bør avklarast tidleg i planarbeidet, før offentleg ettersyn. For at vi skal kunne gje nyttige faglege råd må vi stille krav til det som blir lagt fram for fylkeskommunen. Til dømes skal tekniske teikningar vere utarbeidd i samsvar med handbok R700. Samstundes som vi uttalar oss til tekniske detaljar i plankartet i planprosessen, må vi ha eit atterhald før vi har fått heile planen til offentleg ettersyn. Vi må ha høve til å fremje motsegn dersom det er vesentlege regionale interesser, eller nasjonale interesser som vert tilsidesett som følgje av reguleringsplanen sjølv om tekniske utforming av t.d. kryss eller avkøyrsløse er avklart.

INV skal sørge for at Vestland fylkeskommune bidrar til at planforslag som vert utarbeidd tar følgjande omsyn:

- a. Planforslaget er i samsvar med overordna planar og planlagde fylkesvegprosjekt.
 - Fylkeskommunen skal sjå til at nye planforslag ikkje hindrar realisering av allereie planlagde prosjekt, eller strider med vedtak i overordna planar.
 - Fylkeskommunen skal sjå til at arealbehovet for planlagde vegar og vegtiltak blir ivaretatt

- b. Planforslaget gir gode vilkår for å utvikle, drifte og vedlikehalde vegnettet ved å:
 - sikre tilstrekkeleg areal langs allereie eksisterande vegnett for hensiktsmessig vedlikehald og drift, og areal for framtidig oppgradering og utviding av vegarealet, kryssutbetringar, etablering av gang- og sykkelvegar, støyskjerming med meir.
 - sikre tilstrekkeleg byggegrensene langs veg for å ivareta omsynet til sikt, trafikktryggleik og miljø langs vegen
 - sjå til at planforslag som har verknad for fylkesvegnettet ikkje har negative konsekvensar for trafikktryggleik, framkome og universell utforming.
 - ta omsyn til at klimaendringar gjer at planforslag ikkje endrar risikoen for flaum, skred og andre naturfarer langs vegen som medfører auka kostnad for drift og vedlikehald.

- c. Planforslaget med nødvendig rekkefølgekrav skal ikkje påføre vegeigar urimelege eller uforutsette kostnader.

Slike tiltak må avklarast med fylkeskommunen som vegeigar i forkant, og skal finansierast som ein del av utbyggingsprosjektet sjølv, dersom ikkje anna er avtalt.

- Som ein føresetnad for at det skal tillatast nye bygg som skal skjermast for støy langs fylkesveg (t.d. bustad, skole, barnehage), bør fylkeskommunen stille rekkefølgekrav om at støytiltak skal vere ferdigstilt før det blir gitt bruksløyve. Samtidig må det vere ein føresetnad at planforslaget tar høgde for både dagens situasjon for støy og korleis situasjonen vil utvikle seg.
- Kollektivtilbodet må vere riktig dimensjonert. Eventuelt må forventning om endring av kollektivtilbodet som vil medføre auka kostnad for fylkeskommunen avklarast i løpet av planprosessen, i forkant av offentleg ettersyn. (MOK)
- Planforslag som forutset nye tiltak på fylkesvegnettet som ikkje er i tråd med nasjonale/regionale styringsmål (0-visjonen, 0-vekstmålet mm), gjeldande planar og vedtekte handlingsprogram og økonomiplanar, kan gi grunnlag for motsegn. T.d. kostnadskrevjande tiltak som kulvert, tunnel/lokk, gang- sykkelbruer, støyskjerm som ein forventar at fylkeskommunen skal finansiere
- Med bakgrunn i forskrift om anlegg av offentleg veg legg Statens vegvesen 20 år til grunn for dimensjonering av veger, og legg også 20 år til grunn for støyberekningar. Det bør derfor vere rimeleg å forutsette at private og kommunale støytiltak langs veg også tar høgde for utviklinga i ein tilsvarande lang periode på rundt 20 år, og at dette vert eit krav også i fylkeskommunen sine uttalar til tiltak langs fylkesveg der Statens vegvesen etter regionreforma ikkje lenger vil fremje motsegn.

Forankring av motsegn

- Statlig planretningslinje for samordna bolig areal og transport – SBATP
- Nasjonal transportplan (NTP)
- RTP Hordaland
- Regional areal- og transportplan for bergensområdet
- Regional areal- og transportplan for Haugalandet med regional føresegn om arealbruk
- Fylkesdelplan for arealbruk (S&Fj – 2002) (Regional plan)
- Regional transportplan (med [handlingsplan](#)) for Sogn og Fjordane
<https://www.sfj.no/regional-transportplan-20182027.5965926-408257.html>
- Veglov med vegnormalar som N100 – V121 (ta med dei aktuelle for plansaker)
- Rammeplan avkøyrsløse og byggegrense (retteleiar, ikkje eigen heimel for motsegn)
- Gå og sykkelstrategi for Sogn og Fjordane <https://www.sfj.no/gaa-og-sykkelstrategi-for-sogn-og-fjordane.448909.nn.html>
- Handlingsplan for trafikktrygging Sogn og Fjordane
https://img4.custompublish.com/getfile.php/4032294.2344.qsj7tpsug7pbzt/HANDLINGSPLAN+FOR+TRAFIKKTRYGGING_nettersjon.pdf?return=www.sfj.no
- RPR for Barn og unges interesser (trafikktryggleik, trygg skoleveg)
- Universell utforming
- Strategi for senterstruktur og tettstadutvikling Sogn og Fjordane
- Regional plan attraktive senter Hordaland

Administrativ motsegn

I følgje delegeringsreglementet så kan fylkesrådmannen fremje motsegn til tema i arealplanar som ikkje er av prinsipiell karakter, og som har vesentleg negativ verknad for myndeområda fylkeskommunen skal ivareta.

Fylkesrådmannen har delegert myndet vidare til fylkesdirektør for infrastruktur og veg for motsegn som direkte gjeld veginteresser.

Tema som ikkje er av prinsipiell karakter og som har vesentleg negativ verknad for veginteressene

Veginteressene er knytt til fylkeskommunen sitt ansvar for forvaltning av fylkesveg. Her inngår følgjande tema:

- Trafikktryggleik
- Framkomst for alle trafikantgrupper
- Framtidig (areal)behov for utbetring av veg
- Klima - beredskap for flom eller ras. Konsekvensar for drift, vedlikehald og framkomst på fylkesvegen
- Kostnader som følgje av rekkefølgekrav
- Kollektivomsyn (MOK)

Administrativ motsegn – teknisk motsegn

Ei administrativ motsegn eller teknisk motsegn, knytt til veginteressene kan til dømes gjelde tekniske krav i vegnormalane, feil i plankartet og tiltak som strir mot vern og fare, t.d. rasfare, flomfare o.l.

Døme på teknisk motsegn:

- Geometrisk utforming av avkøyrser og kryss, krav til sikt, helling, kurvatur
- Fysiske konsekvensar for vegkroppen (td. som følgje av dreneringsskade, utgraving av vegkroppen m.v.)
- Dimensjonering av veganlegg - køyreveg, gang- og sykkeltilbod, kollektivløysing mv.
- Universell utforming t.d. ved utforming av planfri kryssing av fylkesvegen og gang- og sykkelanlegg, skoleveg og kollektivanlegg
- Bybanen (MOK)

Tema knytt til fylkeskommunen sitt ansvar for klima, miljø og trafikktryggleik

- **Nullvisjonen** om ingen hardt skadde og drepte i trafikken er overordna i alle våre uttalar til kommune- og reguleringsplanforslag.
- Fylkeskommunen skal sjå til at planen i varetar **nullvekstmålet** for dei delane av fylket som har inngått byvekstavtalar.
- Utforming av veg og infrastruktur i samsvar med handbok N100 mfl. dersom ikkje anna er avklart med fylkeskommunen. (Fråvik i forkant av offentleg ettersyn.)
- Trygg skoleveg, trygg veg til, og trygg haldeplass for skoleskys
- Trygg tilkomst til idretts- og turområde

Tema som er viktig for veginteressene for å unngå framtidige auka kostnader

Auka kostnader kan bli konsekvens dersom fylkeskommunen må endre sine planar for ny veg, eller grunnverv blir meir kostnadskrevjande som følgje av planforslaget. Dersom det er krav om trygg skoleveg som ikkje vert sikra gjennom planforslaget, vil det kunne medføre auka kostnader for trafikktryggleikstiltak i ettertid. Døme på tilfelle der dette er aktuelt kan vere:

- Planforslag som kjem i konflikt med vedtatt plan for utbetring av veg
- Planforslag som kjem i konflikt med forprosjekt og plan under utarbeiding for veg eller planlagt ny vegstrekning.
- Trygg skoleveg og trygg tilkomst til kollektivstopp jf. ATP Bergensområdet: Retningslinjer for arealbruk punkt 5.4:
 - *Nye større bustadområde (15 einingar) skal ha dokumentert trygg veg til grunnskule og til kollektivstopp.*
- Rekkefølgekrav, t.d. til trygg skoleveg, må vere realistisk å gjennomføre som ein del av gjennomføringa av reguleringsplanen. Alternativet er at det må fremjast motsegn til planforslaget. Dette er særleg viktig på kommuneplannivå der kommunen skal avsette areal til bustadføremaal på lokalitetar som er eigna til det.
- Reguleringsplanar som er fremja i strid med KPA dersom reguleringsplanen ikkje svarar ut motsegns punkt fremja av fylkeskommunen tidlegare.
- Krav i KPA som den konkrete planen ikkje følgjer opp. T.d. rekkefølgekrav om trygg skoleveg i føresegnene i KPA . Det kan og gjelde rekkefølgekrav om vegutbetring før ny utbygging.
- Stader i Vestland fylke med spreidd busetnad vil krav til trygg skoleveg vere knytt til at det er trygt å kome seg til, og opphalde seg på, haldeplassen for skoleskys.
- Som eit tiltak for å styrke folkehelsa er trygg tilkomst til idrettsplassar, turområde mv. også viktig for å sikre trafikktryggleik.

Ikkje-prinsipielle omsyn kan vere

- Der planen er i strid med regional føresegn
 - RTP (utdjupe)
 - Regional plan for attraktive senter
- Der planen er i strid med regionale retningslinjer
 - ATP Bergensområdet om trygg skoleveg i Retningslinjer for arealbruk punkt 5.4
 - Andre?
- Dersom reguleringsplanen er fremja i strid med KPA.
 - Må vurderast i kvart enkelt tilfelle.
- Dersom det er krav i KPA som den konkrete planen ikkje følgjer opp. T.d.
 - Trygg skoleveg
 - Støy
- Tydelege krav i kommuneplanane som har vesentleg regional verknad t.d.:
 - Krav om universell utforming i KPA
 - Krav om gang- og sykkeltilbod og trygg skoleveg i KPA
 - Andre?

Døme på tema i arealplanar som har prinsipiell karakter

- Traséval av ny fylkesveg eller riksveg
- Lokalisering av ny skole, sjukehus eller andre viktige regionale bygg.
- Val av overordna arealstrategi i kommunar – t.d. kjerneområde næring, kjerneområde landbruk mv.
- Lokalisering av handel og tettstadproblematikk – dersom tema er avklart i regional plan for attraktive senter/ Strategi for senterstruktur og tettstadutvikling, er det av ikkje prinsipiell karakter.
- Statlege planretningslinjer for samordna bustad-, areal- og transportplanlegging
- – lokalisering av ulike planføremål, t.d. kor er bustad, kor næring, kollektivtraséar osv. Omsynet til stamlinjenettet, større kollektivknutepunkt (MOK)
- Bybanen – framføring av ny trasé, omlegging (MOK)
- Konsekvensar for økonomi –
 - Krav om trygg skoleveg (tilråd plassering på adm motsegn)
 - Plassering av ny infrastruktur (jf. første kulepunkt)

6 Avdeling for mobilitet og kollektiv

Fylkesrådmannen har ikkje delegert mynde til fylkesdirektør for mobilitet og kollektiv, for motsegn som gjeld dette fagområdet.

MOK sine ansvarsområde har mange grenseflater mot INV, slik som trafikktryggleik, universell utforming, samordna areal- og transportplanlegging mm. Innanfor desse områda vil det vera naturleg at INV formelt fremjar motsegna.

Men MOK har også tunge ansvarsområde som ikkje vert dekkja av INV, vi ser føre oss særleg to område der det vil vera naturleg at MOK sjølv fremjar administrativ motsegn:

- MOK har ansvaret for kollektivsystemet i heile fylket, og vil ha behov for å fremja motsegn på bakgrunn av til dømes manglande tilgjenge til kollektiv, krevjande kollektivbetjening, dersom planen er i strid med kollektivstrategien, RTP eller RATP eller dersom planen utløyser store behov for skuleskyss.
- MOK har også hovudansvaret for Miljøløftet og oppfølging av byveksttalen, og vil ha behov for å fremja motsegn på bakgrunn av at planen eller tiltaket er i strid med nullvekstmålet.

Saka har vore drøfta i samferdslerådet og i leiargruppa i MOK, der ein vart einige om at det er hensiktsmessig at MOK-direktør har mynde. Andre saker med grensesnitt mot infrastruktur (trafikktryggleik, gang- og sykkelveg mm) vert handtert av INV.

MOK-direktøren vil spela inn endringsforslag til delegeringsreglementet. Inntil denne endringa er på plass vil INV ivareta MOK sine ansvarsområde ved behov for administrativ motsegn.

7 Avdeling for innovasjon og næringsutvikling

Seksjon for naturressursar, landbruk og reiseliv (NLR) har ansvar for akvakulturforvaltning, vassforvaltning, forvaltning av undersjøisk skjelsand-, sand- og grusressursar og viltforvaltning. Det ligg òg til denne seksjonen å ivareta desse interessene og andre næringsinteresser i kommunal og regional planlegging, gjennom uttale til kommunale planar (planprogram, samfunnsdel, arealdel og reguleringsplanar) og medverke i regionale planar.

Aktuelt for administrativ motsegn

Vassmiljø

Motsegn skal vurderast når planforslaget vil komme i konflikt med:

- Godkjent regional vassforvaltningsplan.
- Krava i vassforskrifta § 12 for å tillate ny aktivitet og nye inngrep i strid med miljømåla.

Akvakultur

Motsegn vurderast ved:

- Planlegging i strid med nasjonale retningslinjer
- Planlegging som gjer det særst vanskeleg å drive anlegg med løyve etter Akvakulturlova. T.d. fjerning av akvakulturområde der det er gitt løyve til akvakultur og/eller føresegner som regulerer drift og produksjon som ligg til særlover å forvalte (matlova, forureiningslova, akvakulturlova, vassressurslova eller anna).

Nasjonale forventningar

Regjeringa legg kvart fjerde år fram sine forventningar til regional og kommunal planlegging for å fremme berekraftig utvikling i heile landet. Dette er regjeringa sitt verkemiddel for å «formidle den nasjonale prioriterte politikken på en tydeleg måte, slik at planlegginga i fylkeskommunar og kommunar kan skje effektivt og til beste for innbyggjarane i heile landet». Gjeldande forventningsdokument, vedtatt ved kgl res 14.05.2019, framhevar i kapittel *Vekstkraftige regioner og lokalsamfunn i heile landet* forventningane slik:

- Fylkeskommunane og kommunane set av tilstrekkeleg areal til ønskt vekst i oppdretts- og havbruksnæringa gjennom oppdaterte planar, som også sikrar miljøomsyn og andre samfunnsinteresser. Strategiar for utvikling av havbruk utanfor kysten inngår i planane.
- Fylkeskommunane og kommunane sikrar viktige mineralførekomstlar i planane sine og veg utvinning opp mot miljøomsyn og andre samfunnsinteresser. Tilgangen til, og lagringa av, byggeråstoff må sjåast i eit regionalt perspektiv.
- Fylkeskommunane og kommunane tek omsyn til og beskyttar drikkevasskjelder i planlegginga, slik at ein reduserer behovet for reinsing ved produksjon av drikkevatt.
- Fylkeskommunane og kommunane legg til rette for meir verdiskaping og nye grønne næringar innanfor jord- og skogbruk.
- Fylkeskommunane og kommunane sikrar viktige jordbruksområde og kulturlandskap i landbruket gjennom langsiktige utbyggingsgrenser. Utbyggingsløyser som kan redusere nedbygging av dyrka mark, skal vurderast i samsvar med det nasjonale jordvernmålet.

Viktige politikkområde følges ofte opp med rundskriv, som utdjuvar fastsette lovar mm. For kystområda er følgjande rundskriv aktuelt. *Rundskriv H-6/18: Lovar og retningslinjer for planlegging og ressursutnytting i kystnære sjøområder*. Det er også utarbeidd ein *Planveileder for kystsonoplanlegging etter plan- og bygningsloven* som utfyller Rundskriv H-6/18.

8 Handtering av administrativ motsegn i VLFK - praktiske rutinar

8.1 Prosess og dialog i plansaker – tidleg og tydeleg

I alle plansaker må fylkeskommunen komme med tydeleg tilbakemelding tidleg i planprosessen. Tilbakemelding til oppstart må prioriterast og det er viktig å tydeleggjere våre innspel i høve til vesentlege regionale og nasjonale interesser.

Der det er potensiale for konflikt, bør fylkeskommunen vere aktiv i prosessen etter oppstart, og før høyring, for å komme i dialog og om mogleg finne løysingar. Motsegn skal vere siste verkemiddel og skal først nyttast når ikkje ordinær dialog har ført fram.

8.2 Notat og fråsegn

I arbeidet med felles fråsegn til kommunale plansaker er det SUD, plan, klima og folkehelse (pkf) som koordinerer. I dei fleste sakene vert det skrive notat frå dei ulike avdelingane som vert innlemma i fråsegna. Det er den einskilde avdelingsdirektør som har fått delegert mynde til motsegn. For SUD er myndet delegert vidare til seksjonsleiar for plan, klima og folkehelse. For administrativ motsegn er det difor lagt opp til notat med administrativ motsegn godkjent av avdelingsdirektør. Det må også gå fram i innleiinga i brevet at det ligg føre administrativ motsegn. Seksjonsleiar for SUD-pkf signerer fråsegna.

Ved fråsegn til KPA som skal fremjast ved politisk sak til Fylkesutvalet, kan det også vere administrativ motsegn. Her bør notat frå avdelingsdirektør/ar leggjast ved saka.

8.3 Grunngeving

Det er viktig at dei administrative motsegnene er grunnnett. Det må heimlast og konkretiserast i samsvar med rundskriv H-2/14 *Retningslinjer om innsigelsar i plansaker*.

8.4 Standardtekstar

Det er ein føremon å utarbeide standardtekst for fremjing av administrativ motsegn, både frå avdelingane og i innleiinga til fråsegnene frå SUD for å sikre at teksten blir korrekt og mest mogleg sameint mellom avdelingane.

Døme på standardtekst innleiing:

Fylkesrådmannen har mynde til fremje motsegn til tema i arealplanar som ikkje er av prinsipiell karakter, og som har vesentleg negativ verknad for myndeområda fylkeskommunen skal ivareta. Fylkesrådmannen har delegert myndet vidare til fylkesdirektør for ... for motsegn som gjeld interesser innafor desse tema. Motsegnsretten er i medhald av Vestland fylkeskommune sitt reglement for folkevalde organ og delegering datert 03.03.20, avsnitt 41 om lov om planlegging og byggesaksbehandling.

I utgangspunktet bør det ikkje stå Motsegn i overskrifta ved fråsegn til reguleringsplanar. I dialogen med kommunane vil motsegna overskygge andre innspel i fylkeskommunen si fråsegn og tydeleggjere konflikten. Bruk av motsegn i overskrifta bør difor berre nyttast ved små reguleringsplanar der vår fråsegn hovudsakleg rettar seg mot eitt tema eller fagområde.

8.5 Fristar

Av plan- og bygningslova går det fram at motsegn skal fremjast så tidleg som mogleg og seinast innan den frist som er fastsett for planforslaget. Det kan være utfordrande å få til. Notat signert avdelingsdirektør skal gå i dokumentflyt i linja. Denne prosessen kan trekkje ut i tid og gjere det vanskeleg å fremje motsegna i tide. Motsegnssaker må difor avklarast tidleg i høyringa og seinast innan ei veke før fristen må notat med framlegg til motsegn være ferdig frå sakshandsamar og gå til signering hos avdelingsdirektør. Då bør det også varslast til kommunekontakt på SUD, pkf.

8.6 Rapportering

Det bør fremjast ei politisk sak årleg til Fylkesutvalet med informasjon om bruk av administrativ motsegn i VLFK. Slik vert også fylkesrådmannen informert.

Det er også krav om rapportering av motsegnssaker til KOSTRA.

9. Prosess etter motsegn

9.1 Trekkjing av motsegn

Etter delegeringsreglementet har Fylkesrådmannen mynde til å trekkje fremja motsegn når grunnlaget for motsegn ikkje lenger er til stades. Den som har mynde til å fremje motsegn har òg mynde til å trekkje fremja motsegn.

Der det berre er motsegn frå ein avdeling, bør trekking av motsegn gå direkte frå avdelinga. Dersom det er fleire administrative motsegner i ei sak, har SUD-pkf ansvar for koordinering.

9.2 Dialog og mekling

Dersom ikkje kommunen ønskjer å ta motsegna til følge, bør neste prosessledd være dialogmøte.

Etter PBL går saka vidare til mekling hos fylkesmannen etter §5-6. Dette er ei formell ordning. Dersom det ikkje vert semje, vert saka sendt til KMD for endeleg avgjerd.

Etter delegeringsreglementet §5-6 er det fylkesordfører/fylkesvaraordfører eller den fylkesordføraren gjev mynde som skal delta i mekling på vegner av fylkeskommunen. For administrativ motsegn er dette ikkje eigna. For administrativ motsegn bør fylkesrådmannen ha mynde til deltaking i mekling.